

Jag och mina kollegor sysslar med beslut. Och formerna för att fatta beslut. Sedan länge. Vi intresserar oss för hur beslut formeras. Och hur de bör formeras. Under ett antal år så har vi undersökt olika former av beslut. Och processerna kring detta. Vi har tittat på transparens i processer och i underlag. Vi har tittat på olika regelverk för beslutsfattande och deltagande. Vi har genomfört olika projekt för att försöka förstå hur man formar öppna regelverk och metoder för att genomföra beslut. Vi har arbetat med politiker, myndigheter och tjänstemän. Många välvilliga. Några inte. Det där är svårt och vi har försökt att förstå varför. Och vad som egentligen kan göras.

När man börjar bena upp det här så bör man kanske först fråga sig vad ett beslut är. Abstrakt sett är beslut bara ett begrepp. Och begrepp betecknar inte sällan en form och hur formen används. Och hur formen görs tillgänglig. I ett sammanhang. Så vi tittar på formen. Och sammanhanget. Om detta handlar det FORMAS-stödda projektet "Multimodal kommunikation för delaktighet i beslutsfattande: Verktyg och processmodeller".

Det handlar om val. Vi verkar alla ha en föreställning om individualitet som vi uttrycker i val. Och vi kan knappast välja att avstå. Samtidigt förefaller vi behöva föreställningen om ett sammanhang. Ett gemensamt utrymme med en struktur. Det egna handlingsutrymme är alltid begränsat. Av oss själva och av andra. Samtidigt ger naturligtvis gruppen en beslutsmyndighet som

Valmekanismer är ofta ogenomträngliga. Mechanisms of choice are often impenetrable.

individen oftast saknar. Vårt varande och dess utsträckning förefaller koncentreras i just detta samspel. Men hur ska vi egentligen förena vår föregivna individualitet med mer eller mindre genomtänkta begrepp om kollektiva valmekanismer och maktstrukturer?

De här mekanismerna skiftar dessutom ständigt. Direkt deltagande för vissa grupper och viss insyn i offentlig makt finns och fanns. Med växande populationer dyker olika representationer upp. Och principer som reglerar relationer, egenskaper, agendor och deltagande. Allt detta för någon form av någon diffust definierad kapacitet till beslutsmyndighet. Individuell och kollektiv

Det gemensamma är svårt. Kollektiva beslut kräver en bild av rättvisa. Och ett system av regler. I sammanhanget strukturerade valmekanismer. Det blir som en väv av möjligheter. Som vanligt skapar en sådan även stora svårigheter. Och många lyckas inte penetrera den alls.

My colleagues and I have long been concerned with decision-making, as well as with the forms for making decisions. We are interested in how decisions are shaped and how they ought to be shaped. Over a number of years we have been examining different types of decisions and the processes surrounding them. We have looked at transparency in processes and in the underlying data. We have looked at various systems of rules for decision-making and participation. We have undertaken a succession of projects in order to try to understand how one can create open regulatory systems and methods for making decisions. We have worked with politicians, government agencies and their staff. Many have been well disposed towards our research while some have been negative. This is a difficult area and we have sought to understand why, and what one could do to ameliorate the situation.

In trying to understand this field one should probably start by asking ourselves what a decision actually is. Viewed abstractly, a decision is merely a concept. Concepts frequently designate a form and define how the form is used. As well as how the form is made accessible in a specific context. Thus, we study the form and the context. This is the subject of this research project which is supported by the Swedish Research Council Formas. The far too long title of the project is "Multimodal Communication for Participatory Planning and Decision Analysis: Tools and Process Models".

It is all about choice. We all seem to have a notion about individuality that we express in choices. And we can hardly choose to refrain from choosing. At the same time we seem to need a conception about a context, a common space with a structure. A person's own room for manoeuvre is always limited, both by the protagonist and by other people. At the same time the group naturally gives a decide power that the individual often lacks. Our being and its extent seem concentrated in precisely this interplay. But how are we really to unite our professed individuality with more or less carefully considered concepts of collective choice mechanisms and power structures?

For these mechanisms are constantly shifting. Direct participation for specific groups and a certain amount of insight into public power exists and has existed in the past. Growing populations lead to different types of representations. As well as to principles regulating relations, characteristics, agendas and participation. All of this in relation to some form of diffusely defined capacity for decision-making, both individual and collective.

The collective aspect is difficult. Collective decisions require a notion of justice. They also demand a system of rules as well as mechanisms of choice that are structured for the context. This expands into a weave of possibilities. Usually it also creates major difficulties, and many people cannot penetrate it at all.

A variety of self-regulating and self-sustaining structures need to be built on this. Structures that must contain a capacity to look after themselves; that, in some measure, regulate and sustain themselves wherever and whatever they are. These structures aim to regulate who it is that gains access to communal

På detta ska olika självreglerande och självunderhållande strukturer byggas. Strukturer som ska innehålla kapacitet att vårda sig själva. Som i någon mening reglerar sig själva. Och uppehåller sig själva. Överallt. Dessa ska reglera vem som får tillträdet till den gemensamma makten. Och hur det ska gå till. Sådana strukturer måste rimligtvis vara helt transparenta. De som berörs måste rimligtvis kunna se dem. Och hur de förändras. Detta är mycket svårt och sker i praktiken aldrig.

Ändå måste man fråga sig vem som ska få delta i den gemensamma makten. De som påverkas? Men det gör ju alla. Eller nästan. Är det bara de som är nära? De med ekonomiska förutsättningar eller de inom eller i randen av opinionen? Eller helt enkelt de som uppför sig fint och bra? Självklart de med stora sociokulturella tillgångar?

Det som finns nära är fruktansvärt nära. Och det längre bort finns knappt. Rättvisa är ju svårt. Och rättvisa för vem? Ska vi låta de döda fatta besluten för de levande? Mängder av avgörande beslut fattas av de som inte längre kommer att beröras. Ska en trivialiserad medelklass verkligen få en så fundamental makt? Och även ha makten att informera? Och om vad de ska informera? Och vem de ska informera? Och bedöma vem som är vem?

Hur drivs människor i grupper? De ska ju välja vem och vad som de reagerar mot - eller gör de kanske inte det heller? De flesta agendorna är satta. Och det handlar nästan aldrig om strukturerna och hur de formas. Allt fastnar i aktioner och reaktioner inom det befintliga. Men någon väljer ju systemen och regelverken i dessa. System kan väljas bra. Men system som inte ständigt vårdas dör och utnyttjas. System som inte vårdas och övervakas övertas och missbrukas. Vissa avgränsar möjligheterna för andra. Formerna övertar innehållet och de reella möjligheterna förloras helt i de formella. Historien fylls ständigt på med detta.

power, and how this is to be achieved. Such structures clearly need to be entirely transparent. And the people who are affected must reasonably be able to see them and how they change. This is very difficult and is never achieved in practice.

Yet one has to ask who is to take part in communal power. The people who are affected? But everyone is affected – or almost everyone. Is it just the people in close proximity, those with the economic prerequisites or those who are part of the opinion? Or should it be those who are best behaved? And, of course, it includes those with substantial sociocultural assets.

What is close to us is terribly close, and what is more distant hardly exists. Justice is difficult; and justice for whom? Should we let the dead make decisions for the living? Many important decisions are made by people who are no longer going to be affected by them. Should a trivialized middle class really acquire such fundamental influence, as well as having power over how information is communicated, what information is communicated, and to whom it is to be communicated? As well as deciding who is who.

How are people influenced in groups? They have to choose who and what they react against – or do they not do this either? Most agendas have already been determined, and it is almost never a matter of structures and how they are formed. Everything becomes a matter of actions and reactions in the existing system. But someone chooses the systems and the rules regulating these systems. Systems can be well designed. But systems that are not constantly tended die and can be exploited. Systems that are not tended and monitored can be usurped and misused. And certain systems limit possibilities for other systems. Form takes precedent over content and real possibilities are totally obscured by formalities. This is constantly repeated in history and now.

Stängslet [The Fence], foto, Love Ekenberg (2011)

Lekplatsen [The Playground], foto, Love Ekenberg (2012)

Vi vårdar ibland genom att mäta. Vi skapar mått och deras förutsättningar. Vi mäter människors kapacitet i mängder av avseenden. Vi mäter om val är fria och rättvisa. Och väljarnas rätt. Och influenser av främmande (!) makters inflytande och påverkan. Och mycket annat.

Men sådana mått mäter i bästa fall en möjlighet. Ibland skapar de motsatsen. Det finns ofta agendor där effekterna försvinner. Deltagandet försvinner i allt annat. Om ingen utnyttjar det de kan utnyttja så ger det litet utslag. Skyldigheterna försvinner bland föregivna rättigheter. Och det ligger ett outtalat nyttbegrepp och skvalpar. Hamnar man illa där så är det illa. Hamnar man där väl så säger det lite.

Mycket sägs ju om detta. Men hur ska det gemensamma formas? Hur det än är så räcker det inte långt att endast ge formella möjligheter när stora grupper saknar möjlighet att utnyttja dem. Och det här gäller alltid. Detta gäller såväl kollektiva principer som högst individuella förhållningssätt.

Bemäktigande är här centralt. Såväl för en gemenskap som för individerna i denna. Utan en sådan makt så finns det inget. Och såväl gruppen som individerna förtvinar. Själsligt och begreppsligt. Att här förhålla sig till det gemensamma är att förhålla sig till sitt deltagande. Och till sina gränser. Intressant här är att detta förefaller gälla på alla nivåer. Det ytterst partikulärt individuella och deltagandet i stora kollektiva processer.

Allt det här är ju tämligen trivialt och de verkliga problemen är naturligtvis inte konceptuella utan uppträder i tillämpningen. De olika strukturer och processer som finns erbjuder frustrerande lite stöd i det här. Naturligtvis finns det system som tydligen önskar undertrycka ett deltagande. Såväl hegemoniskt som fysiskt. Men avsaknaden är påfallande även i föregivet öppna system. Det är oacceptabelt. Men vad kan man göra?

Sometimes we can tend by measuring. We create measurements and their preconditions. We measure people's capacity in numerous regards. We measure whether elections are free and fair, and the rights of electors. And we measure the influences of foreign powers, and much else besides.

But these measurements, at best, measure a possibility. Sometimes they create the opposite. There are often agendas which cause the effects to disappear. Participation disappears into everything else. If no one makes use of what they can use, this is hardly noticeable. Obligations disappear among the supposed rights, and there is a naïve concept of utility that keeps turning up. If one gets into difficulties there, that is bad. If one ends up there, very often little is achieved.

There is much discussion of this. But how is what we have in common to be formed? Whatever situation, there is not much point in giving only formal possibilities when large groups lack opportunities for making use of them. And this is always the case. This is true of collective principles as well as the most individualistic of approaches.

Empowerment is central here, both for the sake of community and for the individuals within it. Without such power there is nothing, and both the group and individual people wither, mentally and conceptually. Relating here to what is common involves relating to one's own participation and to one's limitations. It is interesting to note, here, that this seems to apply at all levels, both to the specific individual and to participation in large, collective processes.

All this might seem rather trivial and the real problems are, of course, not conceptual but arise in the process of application. The different structures and processes that exist offer frustratingly little support with regard to this issue. Naturally there are systems

Jag nämnde inledningsvis att vi ett otal år har undersökt formerna för beslut och beslutsprocesser. I en rad sammanhang. Vi har också velat åstadkomma beslutsprocesser där de berörda förstår vad som händer och kan påverka förloppet. Så vart har det där lett oss?

Jo. Vi vet rätt mycket om hur man böra fatta ett beslut givet ett underlag. Vi vet rätt mycket om hur man kan forma agendor för att få som man vill. Vi vet rätt mycket om hur man formulerar underlag och hur man skapar beslutsregler som verkar vara rimliga och tydliga. Tyvärr är det där i sammanhanget tämligen

Strukturer måste kunna hanteras. Structures have to be manageable.

värdelöst i sig. Förutsatt att man vill åstadkomma någon slags reell beslutsmyndighet hos de som berörs. Det är fruktansvärt svårt att formera ett verkligt och brett deltagande i beslutsprocesser. Svårigheterna ligger såväl i strukturerna som hos individerna. Strukturerna är formella konstruktioner av organisationer och deras komponenter. De erbjuder ofta möjligheter. Men är alltför lätta att obstruera. Individerna har olika motiv och utgångspunkter. De som överhuvudtaget får och kan delta. Det är även svårt att forma ett engagemang kring alla frågor som man egentligen har att förhålla sig till.

Detta är utgångspunkten för projektet. I hela sin komplexitet. Strukturerna måste underlätta för människor att kollektivt fatta meningsfulla beslut. Utifrån tydliga underlag. Vi försöker finna nya modeller för att hantera det gemensamma i detta avseende. För att åstadkomma transparens och att hantera kollektiva beslutsprocesser. De befintliga räcker inte alls. De kommer att förstöra det vi tycker oss värna. Det förefaller behövas helt nya former. Utöver de mer renodlade formaliadelar som vi tidigare har hanterat. Projektet måste utvidgas. Och i detta arbete så har en grupp konstnärer varit djupt engagerade i att belysa olika aspekter av denna komplexa problematik. Utställningen Föreställningar om det gemensamma handlar om rätten till det gemensamma rummet. Den handlar om nuet och historien. Den handlar om hur man ser på sin omgivning och sina gränser. Den handlar om former för bemäktigande. Och innehållet i allt detta.

which clearly desire to suppress participation, both hegemonically and physically. But the lack is striking even in supposedly open systems. This is unacceptable, but what can one do about it?

I noted at the beginning of this article that we have, for years, been studying forms for decision-making and the processes entailed in a succession of contexts. We have also sought to establish decision-making processes where those involved understand what is happening and can influence the process. So where has this taken us?

For certain, we know a great deal about how a decision should be made on the basis of the facts in the case. We know a great deal about how one can shape agendas to get the decision one wants. We know a great deal about how one can formulate the facts of the case and how one can create decision-making rules that appear to be reasonable and clear. Unfortunately, in the context, this is pretty useless if one really wants to give people who are affected by a decision a real possibility of influencing it. It is incredibly difficult to shape a wide-ranging participation in decision-making processes. The difficulties are connected with both the structures and the individuals. The structures are formal constructions of organizations and their component parts. They frequently offer possibilities, but they are readily obstructed. People can have different motives and points of departure. That is, the ones who are actually allowed to participate and are able to do so. It is also difficult to engender a commitment with regard to the enormous amount of issues that one really has to relate to.

This is the starting point of the project in all its complexity. Structures need to make it easier for people to make meaningful decisions collectively, based on a comprehensible presentation of the available information. We are looking for new models for dealing with collective decisions, in order to achieve transparency and to deal with collective decision-making processes. Existing structures do not suffice. They will destroy what we are trying to protect.

It would seem that entirely new forms are needed, beyond the purely formal aspects that we have dealt with earlier. The agenda needs to be broadened. And in this task, a group of artists have been deeply committed in illuminating different aspects of this complex problem. The exhibition Performing the common is concerned with the rights to the communal space. It is concerned with both the present and the past. It is concerned with how one sees one's context and its limits. And it is concerned with forms of empowerment – and of the content involved.

Love Ekenberg, Head of Department of Computer and Systems Sciences (DSV), Stockholm University, has a PhD in Mathematics and in Computer and Systems Sciences. He is a professor in Computer and Systems Sciences, Stockholm University and visiting Professor in Societal Planning and Environment at KTH - the Royal Institute of Technology.